

Sygn. akt VII U 2594/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2020 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan-Karasińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 stycznia 2020 r. w Warszawie
sprawy G. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

o przeliczenie emerytury

na skutek odwołania G. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

z dnia 24 kwietnia 2019 r. znak: (...)

1. oddala odwołanie;

2. odstępuje od obciążania odwołującej się G. C. kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego.

Sygn. akt VII U 2594/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W., decyzją z dnia 24 kwietnia 2019 r., znak: (...) odmówił G. C. uchylecia decyzji organu rentowego z dnia 9 września 2013 r., znak: (...), ustalającej wysokość świadczenia emerytalnego oraz stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa. W uzasadnieniu swego stanowiska organ rentowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 146 § 1 k.p.a. uchyleneie decyzji z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją na podstawie, którego została wydana decyzja, nie może nastąpić jeżeli od dnia doręczenia decyzji upłynęło 5 lat. W takim przypadku, zgodnie z art. 151 § 2 k.p.a. organ administracji publicznej ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności z powodu, których nie uchylil tej decyzji. Organ rentowy zaznaczył, że od dnia doręczenia decyzji z dnia 9 września 2013 r. upłynęło 5 lat, a zatem nie jest możliwe jej uchyleneie. Na tej podstawie, organ rentowy odmówil ubezpieczonej uchyleneia decyzji z dnia 9 września 2013 r. i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa (decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 24 kwietnia 2019 r., znak: (...)) nienumerowana karta akt organu rentowego tom II).

W dniu 10 maja 2019 r. ubezpieczona G. C. złożyła odwołanie od decyzji z dnia 24 kwietnia 2019 r., znak: (...) domagając się jej zmiany i przyznania prawa do ponownego przeliczenia świadczenia emerytalnego. W uzasadnieniu wskazała, że nie zgadza się z powyższą decyzją, powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r.

na mocy którego uznano art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach za niezgodny z Konstytucją. Podkreśliła, że decyzja ZUS o odmowie uchylecia decyzji z dnia 9 września 2013 r. uniemożliwia jej wnioskowanie o ponowne przeliczenie świadczenia emerytalnego, co niekorzystnie wpływa na wysokość pobieranej przez nią emerytury. W związku z powyższym, w dniu 25 marca 2019 r. złożyła skargę o wznowienie postępowania zakończonego decyzją z dnia 9 września 2013 r. (odwołanie z dnia 10 maja 2019 r. k. 3-5 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 24 maja 2019 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)** Oddział w W. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Uzasadniając swe stanowisko, organ rentowy powołał argumentację analogiczną, jak w treści zaskarżonej decyzji. Zakład Ubezpieczeń Społecznych jeszcze raz podkreślił, że zgodnie z treścią art. 146 § 1 k.p.a. uchylenie decyzji z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją na podstawie, którego została wydana decyzja, nie może nastąpić jeżeli od dnia doręczenia decyzji upłynęło 5 lat. W takim przypadku, zgodnie z art. 151 k.p.a. organ ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności z powodu, których nie uchylił tej decyzji. W związku z tym, że od dnia doręczenia decyzji z dnia 9 września 2013 r. upłynęło 5 lat, to nie było możliwe jej uchylenie (odpowiedź na odwołanie z dnia 24 maja 2019 r. k. 6 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

G. C., urodzona w dniu (...), ma przyznane prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 1 czerwca 2010 r. W dniu 12 sierpnia 2013 r. ubezpieczona złożyła w ZUS(...) Oddział w W. wniosek o emeryturę w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. Po rozpoznaniu w/w wniosku ZUS(...) Oddział w W. decyzją z dnia 9 września 2013 r., znak: (...), przyznał odwołującej prawo do emerytury od dnia 29 sierpnia 2013 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Wysokość emerytury, obliczonej zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej, wyniosła 1.306,90 zł, w związku z czym organ rentowy wskazał, że nadal będzie wypłacane świadczenie dotychczasowe w postaci wcześniejszej emerytury, którego wysokość na dzień wydania ww. decyzji wynosiła 1.592,24 zł (decyzja z dnia 13 lipca 2010 r. k. 21 tom I a.r., wniosek o emeryturę z dnia 12 sierpnia 2013 r. k. 1-7, decyzja z dnia 9 września 2013 r., znak: (...).k. 15-17 tom II a.r.).

W dniu 6 marca 2019 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie o sygn. P 20/16, na podstawie którego orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 39 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2017 r., w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w (...) r. kobiet, które przed dniem 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy. W uzasadnieniu cytowanego wyżej wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, że wprowadzony ustawą emerytalną nowy system świadczeń emerytalnych przewiduje jedynie przejściowe utrzymanie preferencyjnych rozwiązań, dotyczących możliwości nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Zasadniczo regulacja ta dotyczy tylko tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia w życie tej ustawy (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli, bez względu na płeć, wiek co najmniej 50 lat, a więc urodzili się nie później niż w dniu 31 grudnia 1948 r. Odstępstwo od tej zasady dotyczy osób, które urodziły się w latach 1949-1968. Jest ono obwarowane kolejnymi warunkami, w tym w szczególności uzależnione jest od spełnienia przesłanki nabycia prawa do emerytury do dnia 31 grudnia 2008 r. Możliwość nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej przez kobiety także nie dotyczy wszystkich kobiet urodzonych w latach 1949-1968, lecz tylko tych, które urodziły się nie później niż do dnia 31 grudnia 1953 r. ze względu na wymóg nabycia prawa do emerytury do dnia 31 grudnia 2008 r. Zakwestionowane regulacje prawne dotyczą zatem jednolitej grupy kobiet, które zachowały prawo do uzyskania emerytury powszechnej po uprzednim pobieraniu emerytury wcześniejszej przysługującej po ukończeniu 55 lat. Do grupy tej należą kobiety urodzone w latach 1949-1953. Jednak po wejściu w życie z dniem 1 maja 2013 r. dodanego art. 25 ust. 1b tylko część z nich, a mianowicie kobiety urodzone w (...) r., zostały pozbawione możliwości zrealizowania prawa do powszechnej emerytury na dotychczasowych zasadach, bez pomniejszania podstawy obliczenia emerytury o kwoty pobranych emerytur wcześniejszych. W konsekwencji z jednolitej kategorii podmiotów podobnych wyodrębniona została grupa kobiet z rocznika 1953, która podobnie jak pozostałe kobiety należące do tej kategorii nabyła co prawda prawo zarówno do emerytury wcześniejszej, jak

i powszechnej, lecz przy obliczaniu tego ostatniego świadczenia znajdują zastosowanie wobec nich odmienne, mniej korzystne zasady od tych, które obowiązywały przy obliczaniu emerytury powszechnej kobietom urodzonym w latach 1949-1952. Tymczasem świadczenia te mają cechę wspólną, relewantną ze względu na treść zaskarżonej regulacji, a mianowicie miały one umożliwić osobom w wieku starszym, ze stosunkowo długim stażem ubezpieczenia, zachowanie przywileju przejścia na wcześniejszą emeryturę i możliwość uzyskania kolejnej emerytury po osiągnięciu powszechnie obowiązującego wieku emerytalnego. Ich celem było więc łagodzenie skutków likwidacji uprawnień emerytalnych obniżających wiek emerytalny, co było jednym z głównych założeń reformy emerytalnej. Z tego też względu rozwiązania te miały charakter przejściowy i były adresowane do określonej kategorii podmiotów. W związku z powyższym, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że zastosowanie art. 25 ust. 1b wobec kobiet urodzonych w (...) r., pobierających emeryturę na podstawie przepisów art. 46 ustawy emerytalnej, które nie mogły nabyć prawa do emerytury przysługującej z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego przed 1 stycznia 2013 r., kiedy wprowadzono nowe, mniej korzystne zasady w zakresie obliczania jej wysokości nieobowiązujące pozostałe roczniki kobiet należące do kategorii ubezpieczonych uprawnionych do ustalenia emerytury po emeryturze, narusza zasady równości w prawie do zabezpieczenia społecznego i jest przez to niezgodny z art. 67 ust. 1 w związku z przepisem art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. Powyższe orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego weszło w życie z dniem 21 marca 2019 r.

W związku z w/w orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego, G. C. złożyła w dniu 25 marca 2019 r. w ZUS (...) Oddział w W. skargę o wznowienie postępowania (wniosek z dnia 25 marca 2019 r. – nienumerowana karta akt organu rentowego tom II).

W odpowiedzi na powyższe, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał w dniu 24 kwietnia 2019 r. decyzję znak: (...) na podstawie, której odmówił uchylenia decyzji z dnia 9 września 2013r. i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa. W uzasadnieniu swego stanowiska organ rentowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 146 k.p.a. uchylenie decyzji nie może nastąpić jeżeli od dnia doręczenia decyzji upłynęło 5 lat, a w takim przypadku na podstawie art. 151 § 2 k.p.a. organ administracji publicznej ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności z powodu, których decyzji nie uchylił. Organ rentowy zaznaczył, że od dnia doręczenia zaskarżonej decyzji z dnia 9 września 2013 r. upłynęło 5 lat, a zatem nie jest możliwe jej uchylenie. Jednocześnie postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2019 r. organ rentowy wznowił postępowanie w sprawie emerytury zakończone decyzją z dnia 9 września 2013 r. (decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 24 kwietnia 2019 r., znak: (...))postanowienie z dnia 24 kwietnia 2019 r. - nienumerowane karty akt organu rentowego tom II).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny, na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy oraz aktach rentowych odwołującej. Zdaniem Sądu, powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie było niezasadne i jako takie podlegało oddaleniu.

Przechodząc do oceny zaskarżonej decyzji, na wstępie należy przypomnieć, że spór w przedmiotowej sprawie powstał w związku z tym, że Trybunał Konstytucyjny w dniu 6 marca 2019 r. wydał wyrok w sprawie o sygn. P 20/16, w którym orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r., w zakresie, w jakim dotyczy kobiet urodzonych w (...) r., które przed dniem 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy.

Konsekwencją każdego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, wynikająca z art. 190 ust. 4

Konstytucji RP, jest to, że owe orzeczenie stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. 2019 r., poz. 39 ze zm.), zwana dalej ustawą emerytalną, nie zawiera jednak odpowiedniej regulacji określającej wprost zasady i tryb postępowania w omawianym przypadku. Co szczególnie istotne, orzeczenie, o którym mowa w art. 190 ust. 4 Konstytucji, stanowi samodzielną i szczególną podstawę wznowienia postępowania wymienioną *expressis verbis* w przepisach regulujących postępowanie zarówno sądowe (art. 401¹ k.p.c. i art. 540 § 2 k.p.k.), jak i administracyjne (art. 145a k.p.a.). Stosownie do art. 124 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w postępowaniu w sprawach o świadczenia określone w niej stosuje się zaś przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Za przepis, na podstawie którego może dojść do wzruszenia decyzji organu rentowego wydanej w oparciu o akt normatywny uznany orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego za niezgodny z Konstytucją, należy zatem uznać art. 145a k.p.a., w myśl którego można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja (§ 1). We wskazanej sytuacji skargę o wznowienie postępowania wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

W rozpatrywanym przypadku – wobec faktu, że w dniu 6 marca 2019 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie o sygn. P 20/16 - organ rentowy, stosując powołany art. 145a k.p.a. w związku z art. 149 k.p.a. wznowił postępowanie, lecz nie uchylił decyzji z dnia 9 września 2013 r., wskazując jako podstawę takiego rozstrzygnięcia art. 146 § 1 k.p.a. Wymieniony przepis przewiduje, że uchylenie decyzji z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt 1 i 2 nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło dziesięć lat, zaś z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt 3-8 oraz w art. 145a i art. 145b, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat.

W sprawie poddanej kontroli Sądu nie budzi wątpliwości, że od daty doręczenia decyzji z dnia 9 września 2013 r., której uchylenia domaga się odwołująca, upłynęło 5 lat. Wprawdzie w aktach organu rentowego brak jest potwierdzenia jej odbioru przez G. C., jednak odwołująca nie kwestionowała, że taką decyzję otrzymała. Nie negowała również stwierdzenia, na jakim oparł się organ rentowy, co do upływu pięciu lat. W takiej sytuacji zastosowanie przez organ rentowy art. 151 § 2 k.p.a. było prawidłowe. Wskazany przepis stanowi, że w przypadku gdy w wyniku wznowienia postępowania nie można uchylić decyzji na skutek okoliczności, o których mowa w art. 146, organ administracji publicznej ograniczy się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazania okoliczności, z powodu których nie uchylił tej decyzji.

W przedmiotowej sprawie Sąd, dokonując analizy stanowiska G. C., nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji poprzez uchylenie decyzji z 9 września 2013 r. i ponowne wyliczenie emerytury. Uchylenie decyzji z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt. 3-8 oraz w art. 145a nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat, co oznacza, że organ administracyjny rozpoznający sprawę po wznowieniu postępowania musi badać nie tylko, czy istniały przyczyny wznowienia, ale także czy na przeszkodzie ewentualnemu rozstrzygnięciu sprawy co do istoty nie stoją okoliczności, o jakich mowa w cytowanym art. 146 k.p.a. (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 września 1999r., sygn. akt I SA 1956/98). Przepis ten zawiera dwie przesłanki negatywne ograniczające dopuszczalność uchylenia decyzji administracyjnej w trybie wznowienia postępowania. W przypadku upływu pięcioletniego terminu od daty doręczenia decyzji organ rentowy nie może orzec co do istoty sprawy. Zgodnie z poglądami orzecznictwa upływ tego terminu jest bezwarunkowy, niezależny od okoliczności, które go spowodowały. Termin taki nie może być przywrócony na podstawie art. 58 k.p.a., a jego upływ pozbawia organ administracyjny prowadzący wznowione postępowanie możliwości orzeczenia, co do istoty i ewentualnego uchylenia lub zmiany decyzji wydanej w postępowaniu zwykłym (wyrok Wojewódzkiego Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 listopada 2005r., sygn. akt VII SA/Wa 463/05 oraz wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 30 kwietnia 2009r., sygn. akt II OSK 124/09). Przyjmuje się, że prowadzenie postępowania po upływie okresu przedawnienia określonego w art. 146 § 1 narusza zasadę trwałości decyzji administracyjnej, której podstawową funkcją jest stabilizacja stosunków prawnych. Upływ okresu przedawnienia oznaczonego w przepisie art. 146 § 1

oznacza bezwzględny zakaz merytorycznego orzekania w sprawie (wyrok WSA w Poznaniu z 6.12.2012 r., (...) SA/Po 1014/12, LEX nr 1235410). Zgodnie z wyrokiem NSA z 30 kwietnia 2009 r. (II OSK 124/09, LEX nr 555045), po upływie okresu przedawnienia w sprawie rozpoznawanej w trybie wznowienia postępowania organ administracji publicznej traci wobec tego uprawnienie nie tylko do uchylenia decyzji, lecz także do odmowy uchylenia decyzji dotychczasowej wydanej w postępowaniu zwyczajnym, z powodu stwierdzenia przez organ administracji braku podstaw do jej uchylenia, gdyż byłoby to rozstrzygnięcie co do istoty sprawy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie od decyzji z dnia 24 kwietnia 2019 r., znak: (...) o czym orzekł w pkt. 1 sentencji wyroku.

Zgodnie z treścią art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Zawarte w pkt. 2 sentencji wyroku orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego uzasadnione jest treścią powyższej regulacji. Sąd Okręgowy nie obciążył odwołującej G. C. kosztami zastępstwa procesowego biorąc pod uwagę sytuację finansową oraz fakt, że w związku z wydaniem przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 6 marca 2019 r. odwołująca mogła być subiektywnie przekonana o zasadności dochodzonego roszczenia. Ponadto, za nieobciążaniem odwołującej kosztami postępowania przemawiały w ocenie Sądu zasady współżycia społecznego oraz poczucie sprawiedliwości.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć(...)

M.St.